

ب) بنویسیم

جلسه‌ی اوّل

- تمرین ۱- مقصود کلماتی که علائم جمع دارند مثل خاطرات، تعطیلات، شاخه‌ها، درختان و ... می‌توان برای دسته‌بندی نشانه‌های واحد را در هر بال نوشت.
- ۲- این تمرین دنباله‌نویسی است و چنانچه دانش‌آموزانی به نوشتن بیشتر از حد کتاب راغب باشند می‌توانند در صفحه‌ای جدا کار خود را ادامه دهند.
- ۳- تمرین سه ساخت کلمات مرکب با جزء سازی (ساز+ی) است نمونه‌های دیگر خانه‌سازی، بازسازی، زیرسازی، کلمه‌سازی و ...

جلسه‌ی دوّم

تمرین ۲-

ها	ان	ات
درخت‌ها	درختان	تعطیلات
شکوفه‌ها	معلمان	موجودات
جایزه‌ها	پدران	خاطرات
جوانه‌ها		تغییرات
پدرها		نعمات
نعمت‌ها		

- نکته: به دانش‌آموزان توصیه کنیم حتی‌الامکان از «ها» سپس از «ان» و در غیر این دو صورت از «ات» (برای کلمات عربی) استفاده کنند.
- ۲- در این تمرین ساخت ترکیبات وصفی مورد نظر است مثل شاخه‌های سبز یا قشنگ و ...

جلسه‌ی سوّم

- تمرین ۱- این تمرین هم جنبه رونویسی و املانویسی و نگارش را تقویت می‌کند. خلاصه‌نویسی

به دو صورت می‌تواند انجام پذیرد : ۱- با حذف جملات و کلمات اضافه و حفظ سبک نویسنده
۲- بدون حفظ سبک نویسنده و با تلخیص موضوع در ذهن. در این صورت بهتر است نمونه‌هایی از
تلخیص را معلم خود برای بچه‌ها انجام دهد. پاره‌بندی کردن مطلب و تکه‌تکه کردن مطلب راه
مناسب است.

۲- این تمرین زمینه‌های نگارش به کمک ابزار و مصالح را فراهم می‌کند. مصالح نوشتن
کلمات و واژگان است. مثلاً برای نوشتن خاطره یک روز بارانی کلمات آن را ابتدا بنویسند مثل :
نم‌نم، شرشر، خیس، ابری، غرش، رعد و ... جز کلمات می‌توانند حوادث و وقایع را نیز به یاد بیاورند
و فهرست کنند و در نهایت دست به نوشتن بزنند.

جلسه‌ی چهارم

تمرین ۱- این تمرین رونویسی از متن کتاب است نه دنباله‌نویسی

تمرین ۳- مقصود معنی کردن شعر معروف فردوسی است :

توانا بود هر که دانا بود ز دانش دل پیر برنا بود

یعنی دانایی (دانش و علم) مقدمه توانایی در کارها است. قدرت دانش چنان است که دل پیر را
جوان می‌سازد و جوان نگاه می‌دارد.

۳- در این تمرین قید شده با استفاده از کلمات زیر پس الزامی در کاربرد همه‌ی آنها نیست.

جلسه‌ی ششم

تمرین ۲- این تمرین دانش‌آموزان را آرام آرام به استفاده از فرهنگ لغت راهنمایی می‌کند.

درس: چهاردهم	به نام خدا عنوان درس: امام و پروانه‌ها
اهداف درس	۱- آشنایی با حضرت علی (ع) و سخنان آن حضرت ۲- توجه به صفات پسندیده‌ی امام علی (ع) ۳- توجه و علاقه‌مندی به مهربانی با کودکان یتیم (فرزندان شهدا) ۴- توجه و علاقه‌مندی به نظم و ترتیب ۵- ایجاد نگرش مثبت به انجام کارهای نیک ۶- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد پسوند «ستان» ۷- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد صفت سنجشی (ساده، تفصیلی، عالی)
واژه‌های جدید	پروانه‌ها، نسیم خنک، نخلستان، مدینه، کوزه‌ها، امیرالمؤمنین، قنبر، همان سمت، بقیه، سکوت، حضرت، اطراف، بیت‌المال، سهم، خودش، صفی طولانی، اطاعت، صورتشان، می‌گذاشت، غلغله، باربرها، محبت، پشتیبانی، تماشا

نکته	گسترش واژگان	نمایش بازی	با هم بخندیم	شاعر
ادامه‌ی صفت سنجشی (ساده، تفصیلی، عالی)	پسوند «ستان»	گسترش واژگان با اضافه کردن حروف به اوّل و آخر کلمه	-	-

فعالیت‌های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املایی	ارزشی، نگرشی	دستوری
جمله‌سازی ۳ مورد نگارش خلاق ۴ مورد نگارش توصیفی واژه‌سازی (بازی با حروف) خلاصه‌نویسی ۲ مورد مفاهیم بین رشته‌ای نوشتن بازی‌های بومی نوشتن تفاوت‌ها و شباهت‌ها طبقه‌بندی کامل کردن جمله‌ها	رونویسی ۴ مورد نوشتن مترادف‌ها خوش‌نویسی	توجه و علاقه‌مندی به حضرت علی (ع) ۲ مورد علاقه‌مندی و توجه به فرهنگ لغت علاقه‌مندی به هنر خوش‌نویسی توجه و علاقه‌مندی به فرهنگ محلی و بومی	نوشتن کلمه با پسوند «ستان» نوشتن صفت انتخاب فعل با توجه به تطابق نهاد و گزاره کامل کردن جمله‌ها با استفاده از صفت‌های (ساده، تفصیلی، عالی)

الف) بخوانیم

متن درس چهاردهم

با توجه به متن درس خواندیم: بچه‌ها از دیدن امام علی (ع) بسیار خوش حال می‌شوند. این خود نشانگر توجه و علاقه‌مندی و محبت کودکان به این امام بزرگوار می‌باشد. از طرفی محبت و مهربانی امام علی (ع) را نسبت به کودکان مخصوصاً فرزندان شهدا نشان می‌دهد. جهت معرفی امام علی (ع) از لقب امیرالمؤمنین یعنی پیشوا و امیرمؤمنان استفاده شده انتظار می‌رود این واژه با راهنمایی معلم برای دانش‌آموزان تفهیم شود و پیشنهاد می‌کنیم، از کودکان بخواهید درباره‌ی سایر القاب این امام تحقیقی انجام بدهند و گزارشی به کلاس ارائه بدهند. یا از کودکان بخواهید درباره‌ی معنی اسم خود تحقیق کنند. درباره‌ی واژه‌ی بیت‌المال نیز دانش‌آموزان را آگاه کنید. در این باره می‌توانید عنوان کنید که بیت‌المال محلی است که در آن اموال عمومی را نگهداری می‌کنند؛ با توجه به این که امام اشاره می‌کند هر کس سهم خودش را بردارد. نشانگر عدالت اجتماعی امام علی (ع) است که از صفات برجسته‌ی این امام می‌باشد. در این درس دانش‌آموزان به‌طور غیرمستقیم می‌آموزند نوبت را رعایت کنند، با یکدیگر مهربان و صمیمی باشند و ارزش‌گذاری به مقام شهیدان و توجه داشتن به خانواده‌ی محترم آنان از اهداف دیگر این درس می‌باشد. اشاره‌ای به روز تولد امام علی (ع) (سیزدهم ماه رجب) داشته باشید و از آن به عنوان روز پدر یاد کنید. به بچه‌ها توصیه خداوند در قرآن به احترام پدر و مادر را یادآورید که می‌فرماید: «به پدر و مادر خود نیکی کنید». پس می‌توانیم با یک شاخه گل یا نوشته یا جمله‌ای زیبا یا نقاشی از زحمات آنان تشکر و قدردانی کنیم. با توجه به فرهنگ و مسایل ارزشی که در کشور ما وجود دارد می‌توان رعایت آداب اسلامی و احترام‌گذاری به پدر و مادر را با کمک خود بچه‌ها مطرح کرد و در نتیجه اشاره کنید که امام علی (ع) نیز پدری مهربان و نمونه بودند.

نکته: مفاهیم یاد شده و دیگر مفاهیم درس را به کمک روش‌های مختلف از زبان بچه‌ها بگویید و کلاس را به مجلس موعظه تبدیل نکنید.

گوش کن و بگو

نام امام اول ما علی که کنیه‌ی او ابوالحسن یعنی پدر حسن است. نام‌های دیگر او حیدر (شیر)، امیرالمؤمنین (رهبر مؤمنان)، مولای متقیان (رهبر پرهیزگاران)، اسدالله (شیر خدا) و ... پیشنهاد می‌شود این فعالیت مانند دروس قبل با نظر معلم انجام شود.

درست، نادرست

بیت‌المال به محلی می‌گفتند که در آن همه‌ی اموال و دارایی‌های حکومت اسلامی اندوخته و ذخیره می‌شد، امروزه منظور از بیت‌المال به دارایی‌هایی گفته می‌شود که متعلق به همه‌ی مردم باشد. پیشنهاد می‌شود این فعالیت مانند دروس قبل با نظر معلم و دانش‌آموزان انجام شود.

واژه‌آموزی

هدف: آشنایی و کاربرد پیشوند «-ستان» و معنی آن.

«-ستان» پسوند مکان است. اگر به کلمه‌ای اضافه شود قید مکان ساخته می‌شود. قابل ذکر است اگر «-ستان» جزء اصلی کلمه باشد دیگر پسوند محسوب نمی‌شود. مانند: «مستان».

پیشنهاد می‌شود در صورت امکان معلم تصاویری از نخلستان و گلستان تهیه نماید (نقاشی کند) با نشان دادن تصویر نخلستان، توضیح می‌دهد که این درخت خرما است نام دیگر درخت خرما نخل می‌باشد ... در این تصویر تعداد زیادی نخل می‌بینیم فکر می‌کنید به این محل که درخت نخل زیادی وجود دارد چه می‌گویند؟ و ... به وسیله پرسش و پاسخ و بحث و گفت‌وگو بچه‌ها به نتیجه می‌رسند و به‌طور غیرمستقیم به هدف مورد نظر ما می‌رسند. معلم کلمات بیمارستان و هنرستان و ... را روی تابلو می‌نویسد و از هر گروه می‌خواهد که درباره‌ی این کلمات مشورت نمایند و نتیجه‌ی گروه را اعلام نمایند. در پایان از آن‌ها می‌خواهیم که کلماتی مانند این کلمه‌ها را اگر می‌دانند بگویند تا در مورد آن‌ها صحبت کنند.

نکته

هدف: آشنایی بیشتر و کاربرد صفت تفصیلی و صفت عالی.

پیشنهاد می‌شود در صورت امکان معلم روی تابلو تعدادی جمله مانند نکته‌ی درس بنویسد و برای کامل کردن جای خالی از گروه‌ها بخواهد تا با هم فکری از کلمات (خوب، خوب‌تر، خوب‌ترین و ...) استفاده نمایند. این کار را ادامه دهند تا بچه‌ها به‌طور غیرمستقیم کاربرد این صفات را درک کنند.

ببین و بگو

پیشنهاد می‌شود معلم قبل از انجام این فعالیت از دانش‌آموزان بخواهد بعضی از جملاتی را که بر روی دیوار حیاط مدرسه یا به‌صورت شعار نوشته شده را بیان کنند (جملاتی که جنبه‌ی پرورشی،

هشداردهنده، بهداشتی) بعد از این که بچه‌ها چند جمله را بیان کردند از آن‌ها می‌خواهیم یک جمله از حضرت علی(ع) بیان کنند و بعد با توجه به تصویر بچه‌ها به صورت گروهی یا انفرادی با کمک آینه جمله‌ی روی تصویر را بخوانند.

بگرد و پیدا کن

پیشنهاد می‌شود این فعالیت ابتدا به صورت فردی و سپس گروهی انجام شود و نتیجه‌ی کار گروه در کلاس اعلام شود.

به دوستانت بگو

(ر.ک به درس‌های قبل)

بازی

جز دستورالعمل داده شده در کتاب معلم می‌تواند با توجه به شرایط کلاس خود از روش‌های دیگر نیز بهره بگیرد.

ب) بنویسیم

جلسه‌ی اوّل

تمرین ۳- مقصود ساخت ترکیب (اضافی یا وصفی) است مثل قلب بزرگ، قلب پرتپش یا قلب آدمی، قلب انسان و... با بهترین جمله‌های ساخته شده در کلاس می‌توان متنی ساخت. پاسخ‌های پیشنهادی دیگر: نسیم خنک، لبخند شیرین، امام دل‌سوز، نخل بلند، قلب مهربان

جلسه‌ی دوّم

۲- این تمرین انتخاب فعل مناسب با توجه به مطابقت نهاد و گزاره را نشان می‌دهد.

جلسه‌ی سوّم

۱- این تمرین مهارت املانویسی، نوشتن کلمات مترادف، توجه و آشنایی بیشتر با فرهنگ لغت و طریقه‌ی استفاده از آن را به دانش‌آموزان آموزش می‌دهد.

پاسخ:

ا	ت
اطاعت: وقتی کسی از قانون اطاعت می کند یعنی از قانون پیروی می کند.	تعطیلات: یعنی روزهای تعطیل.
اطراف: به اطراف نگاه کنید یعنی به دور و بر نگاه کنید.	تغییر: رنگ برگ ها در پاییز تغییر می کند یعنی رنگ برگ ها عوض می شود.
امام: کسی که مردم را رهبری می کند.	

۳- این تمرین تقویت مهارت واژه سازی (بازی با حروف)، تقویت مهارت نوشتن، گسترش حوزه ی واژگان است که به شکل بازی کاردی یا بر روی تخته می توان انجام داد.

پاسخ های پیشنهادی: روزه، پوزه، موزه، توزه، زوزه، دوزه

جلسه ی چهارم

۳- این تمرین تقویت مهارت تکمیل کردن جملات با صفت های سنجشی (ساده، تفصیلی، عالی)، آشنایی با ساختار جملات در زبان فارسی.

پاسخ: لبخند صورت ها را زیبا می کند.

درخت ها هر روز از روز پیش زیباتر می شوند.

مریم زیباترین گل ها را برای آموزگارش آورده بود.

جلسه ی پنجم

تمرین ۳- این تمرین جنبه ی خلاق دارد و نتایج آن بسیار جالب خواهد بود چنانچه همکاران به این تمرین توجه ویژه ای داشته باشند، مطلوب است.

درس: پانزدهم		به نام خدا	عنوان درس: یک روز زیبای زندگی
اهداف درس	۱- آشنایی و توجه به سنّ تکلیف		
	۲- توجه و علاقه‌مندی به انجام فرایض دینی مثل نماز		
	۳- تقویت روحیه‌ی مسئولیت‌پذیری		
	۴- ایجاد نگرش مثبت نسبت به انجام کارهای نیک		
	۵- آشنایی بیشتر با مکان‌های دینی و مساجد		
	۶- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد ضمیر		
	۷- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد «مَثَل»		
واژه‌های جدید		ستاره‌ها، نورزیبایی، پیراهنش، انگار، مراسم، هم‌کلاسی‌هایش، فرشته‌ها، جشن تکلیف، آغوش، عجیبی، نفهمیدم، گهواره، سپهر، تولد، شبیه، مسافریم، وظایف، عهده، لب‌هایش	

نکته	گسترش واژگان	بازی	نمایش	شعر	شاعر
«مَثَل»	ضمیر	حرکت و گفت‌وگوی نمایشی (فرایض دینی)		نماز (چهارپاره)	محمد جواد محبت

فعالیت‌های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املایی	ارزشی، نگرشی	دستوری
نوشتن ضرب‌المثل	رونویسی ۵ مورد	صبر و بردباری در مقابل کارها	نوشتن کلمه‌هایی با پسوند «خانه»
مفاهیم بین‌رشته‌ای ۲ مورد	نوشتن مترادف	توجه به سنّ تکلیف	نوشتن کلمه‌ها با پسوند «گی»
خلاصه‌نویسی، جمله‌نویسی	جمله‌نویسی	علاقه‌مندی به انجام کار	استفاده از نشانه‌های (:)
پرسش و پاسخ	خوش‌نویسی	توجه و علاقه‌مندی به مشاغل	در جمله
واژه‌سازی (گسترش واژگان)	طبقه‌بندی، نوشتن واژه‌های دروس گذشته	توجه و علاقه‌مندی به هنر	تغییر دادن جمله‌ها با توجه به ضمیر
داستان نویسی		خوش‌نویسی	
نگارش خلاق		توجه و علاقه‌مندی به فرایض دینی	
واژه‌سازی (بازی با حروف)			
تغییر جمله			
نوشتن ضرب‌المثل بومی			
چیستان			
کاریکاتور، طبقه‌بندی، نوشتن تفاوت‌ها			
نوشتن واژه‌های هم‌قافیه			
گسترش جمله			
واژه‌یابی از جدول			

الف) بخوانیم

متن درس پانزدهم

این درس با عنوان یک روز زیبای زندگی در قالب داستان بیان شده از مهم‌ترین پیام‌های این درس تفهیم سنّ تکلیف و تغییر و تحوّل که در این رابطه در افراد ایجاد می‌شود چون دانش‌آموزان پایه سوم (دختران) شامل این تغییرات می‌باشند. بیان این درس در پایه‌ی سوم نیز خود علّتی برای این موضوع می‌باشد. انتظار می‌رود که فعالیت‌هایی از قبیل برگزاری هرچه بهتر جشن عبادت، زمینه‌سازی در رابطه علّت برگزاری جشن، مشارکت دادن کودکان در برگزاری جشن در نظر بگیرید. توجّه دادن بچه‌ها به این موضوع که حالا به مرحله‌ی جدیدی از زندگی رسیده‌اید بر اعمال و رفتار خود بیشتر دقّت کنند آن‌ها را به انجام کارهای نیک تشویق کنید. با توجّه به متن درس که انجام کارهای نیک به مانند سفری است و این سفر مقصدش سرزمین پاکی‌ها و خوبی‌هاست جنبه‌ی مثبت سنّ تکلیف را بیان کنید از ایجاد وحشت و هراس در کودکان بپرهیزید و به آنان بگویید در قبال کارهای نیک پاداش خواهند گرفت و خداوند بسیار مهربان و بخشنده است. دانش‌آموزان را به وظیفه‌ی دیگری مانند: به انجام فرایض دینی از قبیل خواندن نماز تشویق کند در این رابطه لازم به ذکر است این مراحل باید قدم به قدم برای دانش‌آموزان تفهیم شود و نیز خود معلّم نمونه و الگویی در این رابطه باشد و پیشنهاد می‌شود که در مدارس دخترانه بعد از پایان جشن تکلیف دانش‌آموزان خاطرات جشن عبادت خود را بنویسند یا نقّاشی کنند و در صورت امکان معلّم نمایشگاهی از فعالیت‌های بچه‌ها ترتیب دهد.

گوش کن و بگو

پیشنهاد می‌شود این فعالیت با نظر معلّم به صورت گروهی یا فردی انجام شود.

درست، نادرست

پیشنهاد می‌شود این فعالیت با خلاقیت و ابتکار معلّم و دانش‌آموزان انجام شود.

واژه آموزشی

هدف: آشنایی و کسب مهارت در کاربرد ضمیر.

ضمایر شخصی جدا پرکاربردترین انواع ضمایر می‌باشند و می‌توانند کلیدی نقش‌های اسم را

غیر از نقش قیدی بپذیرند. این ضمایر عبارتند از :

من ما

تو شما

او، وی ایشان، آنان، آن‌ها

نمونه‌هایی از کاربرد ضمایر «جدا» را در نقش‌های مختلف اسم می‌آوریم.

مثال:

ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری

فاعل

او بهترین دوست من است

مسندالیه

ضمایر شخصی پیوسته یا ضمایر متصل: ضمایر شخصی «پیوسته» به اسم، فعل، حرف و یا ضمایر دیگر متصل می‌شوند و برخی از نقش‌های فرعی اسم را در زنجیره‌ی گفتار به عهده می‌گیرند. این ضمایر عبارتند از :

مفرد جمع

مَـ مَـان

تَـ تَـان

شَـ شَـان

ضمایر متصل اگر نقش مفعولی یا متممی داشته باشند غالباً به فعل متصل می‌شوند و اگر نقش مضاف‌الیه‌ای داشته باشند غالباً به اسم متصل می‌شوند و اگر در اتصال با ضمیر مشترک خود به کار روند در نقش بدل می‌باشند.

مثال: گویمت شرط نیک نامی چیست زآنکه این نکته بایدت خواندن

متمم

حسنست به اتفاق ملاح‌ت جهان گرفت آری به اتفاق جهان می‌توان گرفت

مضاف‌الیه

خودم می‌دانستم

بدل

نکته

هدف: آشنایی و کسب مهارت در کاربرد «مَثَل»

مَثَل داستانی (واقعی یا افسانه‌ای) که در میان مردم شهرت یافته و آن را برای توضیح مطالب و مقصود خود به نثر یا نظم حکایت می‌کنند.

پیشنهاد می‌شود قبل از انجام این فعالیت آموزگار یک ضرب‌المثل بگوید مانند: یک دست صدا ندارد و ... سپس از بچه‌ها بخواهد که هر چه می‌فهمند بیان کنند و بعد از آن‌ها بخواهد تا چند جمله مانند جمله‌ی بالا بگویند.

یک بازی با امثال

دانش‌آموزان به دو گروه تقسیم شوند. هریک از دانش‌آموزان گروه اول قسمت اول یک ضرب‌المثل را به دلخواه روی کاغذ بنویسند مثلاً آب که از سرگذشت یا قطره قطره جمع گردد و گروه دوم نیز قسمت دوم هر ضرب‌المثلی که دوست دارند مثلاً:

..... ولی آدم به آدم می‌رسد

..... برفش بیشتر

معلم به‌طور تصادفی دو کاغذ (یکی از گروه اول و یکی از گروه دوم) را انتخاب کند و بخواند. نتایج بسیار جالب و خنده‌دار می‌شود.

ببین و بگو

این فعالیت مانند دروس گذشته اجرا شود.

بگرد و پیداکن

این فعالیت مانند دروس گذشته اجرا شود.

پیشنهاد می‌شود این فعالیت ابتدا به صورت فردی و سپس به صورت گروهی انجام شود.

به دوستانت بگو

(ر.ک درس‌های بعد)

نمایش

پیشنهاد می‌شود ۳ نفر از دانش‌آموزان در نقش مریم، فرشته و شیطان، نمایش را اجرا نمایند.

کتاب خوانی

(ر. ک فعالیت های درس های دیگر)

با هم بخوانیم

پیشنهاد می شود با نظر معلم و خلاقیت دانش آموزان این فعالیت انجام شود.

ب) بنویسیم

جلسه ی اول

۱- هدف تقویت مهارت نوشتن کلمات مرکب با واژه ی «خانه»، تقویت مهارت املانویسی، نوشتن مترادف ها است. بهتر است مکرر نوشتن معنی معادل یک کلمه ای نخواستہ باشیم مثلاً گل خانه یعنی محلی که در آن گل می روید.

۲- هدف علاوه بر یافتن و شناخت ضرب المثل، تقویت درک مطلب و کسب مهارت در به کارگیری ضرب المثل ها نیز هست.

پاسخ پیشنهادی: گر صبر کنی ز غوره حلوا سازی.

۳- هدف تمرین پیدا کردن نحوه ی محاسبه ی سن است که تقویت مفاهیم ریاضی نیز می باشد.

جلسه ی سوم

تمرین ۳- یکی از غلط های رایج املایی دانش آموزان عدم حذف ه در کلمات مختوم به ه است وقتی که با «ی» جمع می شوند.

نکته: وقتی «ی» نسبت به کلمات مختوم به «ه» اضافه می شود برای سهولت تلفظ صامت «گ» بین دو مصوت ه و ی اضافه می شود ← راننده + گی و ه به شکل غیر آخر آن تبدیل می شود رانندگی.

توجه: «ه» حذف یا تبدیل به «گ» نمی شود، بلکه شکل آن از آخر (ه) به غیر آخر (ـ) تبدیل می شود.

۴- هدف تقویت مهارت نوشتن ضرب المثل به زبان محلی، ارج گذاری و احیای ضرب المثل های بومی و محلی، آشنایی با نماد نوشتاری واژه های بومی، توجه و علاقه مندی به فرهنگ بومی است.

برای انجام این تمرین می‌توان از دانش آموزان خواست با همان لهجه یا گویش خود عین ضرب‌المثل را به فارسی بنویسند. مثلاً در لهجه‌ی مردم دامغان: دیگچه به لغلو (ماهی‌تابه) می‌گه روت سیا.

جلسه‌ی چهارم

تمرین ۲— من خوابم نمی‌برد / تو خوابت نمی‌برد / ما خوابمان نمی‌برد
شما خوابتان نمی‌برد / آن‌ها خوابشان نمی‌برد

تمرین ۴— هدف تمرین تقویت مهارت نگارش خلاق، کسب توانایی در نوشتن واژه‌های هم‌قافیه است.

پاسخ: از بالا به پایین آواز، نماز

اهداف کلی فصل ششم: ملی و میهنی

حیطه‌ی شناختی

- ۱- آشنایی با برخی مفاهیم و مسائل ملی و میهنی
- ۲- آشنایی با برخی چهره‌های ملی و برجسته‌ی ایران
- ۳- آشنایی با برخی مباحث دستوری مانند پسوند «انه»
- ۴- آشنایی با چگونگی تهیه و تدوین یک درس مربوط به مسائل ملی و میهنی

حیطه‌ی عاطفی

- ۱- پرورش روحیه‌ی میهن‌دوستی و علاقه‌مندی به وطن
- ۲- علاقه‌مندی به بزرگان ملی، دینی، فرهنگی و علمی ایران
- ۳- پرورش روحیه‌ی نگارش متن‌های متنوع درباره‌ی مسائل ملی و میهنی
- ۴- پرورش توجه به مبارزات مردم فلسطین

حیطه‌ی مهارتی

- ۱- توانایی گسترش مفاهیم مربوط به مسائل ملی و میهنی
- ۲- توانایی تولید یک درس تازه با توجه به اهداف فصل
- ۳- توانایی مهارت خواندن متون متنوع درباره‌ی مسائل منطقه‌ای و ملی
- ۴- توانایی نوشتن متن‌های مناسب درباره‌ی بزرگان ملی و منطقه‌ای

درس: شانزدهم	عنوان درس: ای ایران، ای وطن من به نام خدا
اهداف درس	۱- تقویت روحیه‌ی میهن‌دوستی و دفاع از میهن ۲- آشنایی و علاقه‌مندی به ایران ۳- آشنایی و علاقه‌مندی به دانشمندان، شاعران و قهرمانان بزرگ ایرانی ۴- قدردانی از شهیدان و علاقه‌مندی به آنان ۵- آشنایی و علاقه‌مندی به اماکن زیارتی ایران (امام هشتم، شاه‌چراغ) ۶- تقویت روحیه‌ی سخت‌کوشی و مهربانی ۷- توجه و علاقه‌مندی به میراث فرهنگی ۸- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد کلمات همانند ۹- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد پسوند «انه» ۱۰- آشنایی با اقوام مختلف ایران
واژه‌های جدید	وطن، پرشکوه، سرزمین، مولوی، ابوعلی‌سینا، محمدزکریای رازی، ابوریحان بیرونی، دکتر حسایی، پرورش یافته‌اند، آرش کمانگیر، تختی، سربلندی، استقلال، جان‌فشانی، زیبایی‌های، نیلگون، خلیج فارس، دماوند، الوند، کوبرهای وسیع، نشاط، شالیزارها، سخت‌گوش، صبور، با ایمان، گنبد طلایی، دلیری، عهد و پیمان، آزاده‌ات، پایشان، نشاط

نکته	گسترش واژگان	نمایش بازی	لبخند شعر	شاعر
پسوند «انه»	کلمه‌های همانند	تقویت جمله‌سازی با کلمه‌ی با دست	-	-

فعالیت‌های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املایی	ارزشی، نگرشی	دستوری
نوشتن نام شخصیت‌ها نوشتن نام چند محله کامل کردن جمله نگارش خلاق نوشتن چهار جهت اصلی نگارش تحلیلی نوشتن نام شهرهای مذهبی نگارش استدلالی نوشتن نام شهرهای خاص کامل کردن نوشتن سوغات شهر کامل کردن جدول قرینه نوشتن شعر	رونویسی خوش‌نویسی طبقه‌بندی نوشتن معنی کلمات همانند	توجه و علاقه‌مندی به شخصیت‌های بزرگ توجه به آثار قدیمی توجه و علاقه‌مندی به هنر خوش‌نویسی تقویت روحیه‌ی میهن‌دوستی علاقه‌مندی و توجه به شهرهای مذهبی توجه و علاقه‌مندی به محیط زندگی تقویت روحیه‌ی میهن دوستی توجه و علاقه‌مندی به ورزش	کامل کردن عبارت با استفاده از پسوند «انه» نوشتن صفت

الف) بخوانیم

متن درس شانزدهم

هدف کلی این درس تقویت روحیه‌ی میهن دوستی و آشنایی بیشتر با سرزمین پهناور ایران است. کشور ایران در نیمه‌ی جنوبی منطقه‌ی معتدل شمالی در قاره‌ی آسیا و در منطقه‌ی خاورمیانه واقع شده است که با مساحت ۱۰,۶۴۸,۱۹۵ کیلومتر مربع قسمت وسیعی از فلات ایران را شامل می‌شود.

رشته کوه‌های بلند و ممتدی در حاشیه‌ی ایران، زمین‌های کم ارتفاعی را دربرگرفته‌اند. این کوه‌ها در نواحی شمال، غرب، جنوب غربی و مشرق و مرکز ایران قرار دارند.

کشور ایران دارای آب‌وهوای متنوع و مناطق دیدنی فراوان (طبیعی و تاریخی) است.

الف) آب و هوای بیابانی و نیمه‌بیابانی: تمام سرزمین‌های داخلی و کناره‌ای جنوب و قسمت وسیعی از سرزمین‌های شرقی ایران دارای این نوع آب و هوا هستند.

ب) آب و هوای کوهستانی: قلل مرتفع چون دماوند، سبلان، قسمت‌های مرتفع زاگرس و کوه‌های مرزی ایران و ترکیه غالباً برف دائمی دارند و دارای آب و هوای کوهستانی سرد می‌باشند. محور کوهستانی شمال ایران هم دارای آب و هوای معتدل کوهستانی است.

ج) آب و هوای خزری: مناطق ساحلی جنوب دریای خزر شامل این نوع آب و هوا می‌باشد.

در جنوب ایران، دریای عمان و خلیج فارس و در شمال دریای خزر قرار دارد. حکومت ایران جمهوری اسلامی است.

ایران هم‌اکنون دارای ۲۹ استان است و با توجه به قدمت فرهنگ غنی این سرزمین، آثار باستانی فراوانی در استان‌های مختلف آن وجود دارد. از آثار تاریخی استان اصفهان، عالی‌قاپو، چهل‌ستون، چهارباغ، میدان امام (نقش جهان)، منارجنبان، مسجد جامع، مسجد شیخ لطف‌الله و مسجد امام را می‌توان نام برد. آثار باستانی استان فارس شامل تخت جمشید، بازار وکیل، آرامگاه سعدی و حافظ، دروازه‌ی قرآن و ... می‌باشد.

از اماکن مذهبی ایران: مرقد امام هشتم در شهر مقدس مشهد، مرقد حضرت معصومه (س) در شهر قم و شاه چراغ در شیراز را می‌توان نام برد.

در این سرزمین شاعران، نویسندگان، دانشمندان و رهبران بزرگی می‌زیسته‌اند که برای آبادی،

آزادی و پیشرفت ایران از جان و دل کوشش کرده‌اند. این درس در تلاش است ضمن آشناسازی دانش‌آموزان با ایران، روحیه‌ی میهن‌دوستی، احترام گذاشتن به مشاهیر بزرگ، علاقه‌مندی به حفظ میراث فرهنگی را تقویت کند.

پیشنهاد می‌شود جهت ارائه‌ی این درس از دانش‌آموزان درباره‌ی محل تولد خود یا خانواده‌شان پرسش و پاسخی انجام دهید، از آن‌ها بخواهید درباره‌ی گویش، آثار باستانی، آب و هوا، لباس‌های محلی و ... توضیحاتی بدهند. سپس از بحث‌ها و گفت‌وگوی دانش‌آموزان نتیجه‌گیری می‌شود که همه‌ی ما در سرزمین بزرگی به نام ایران زندگی می‌کنیم و همه‌ی ما باید در راه آبادی و آزادی بیشتر میهن عزیزمان، ایران بکوشیم. استفاده از نقشه‌ها، تصاویر و فیلم نیز می‌تواند فضای آموزشی جذاب‌تری را فراهم سازد.

گوش‌کن و بگو

پیشنهاد می‌شود برای انجام این فعالیت ابتدا دانش‌آموزان به صورت فردی و بعد به صورت گروهی پاسخ سؤالات را بیابند سپس یکی از اعضای گروه، نظر را اعلام کند.

درست، نادرست

لازم به توضیح است در شمال رشته کوه البرز، قله‌ی دماوند، در شمال غربی: کوه‌های سهند و سبلان و در جنوب شرقی کوه تفتان، غرب ایران الوند کوه و در مرکز ایران کوه کرکس، کوه‌های هزارمسجد در خراسان و در جنوب غربی دنا و زردکوه و در غرب ایران کوه‌های زاگرس قرار دارند.

پیشنهاد می‌شود با نظر معلم این فعالیت به صورت فردی یا گروهی اجرا شود.

نکته

پسوند «انه» یکی از پسوندهای صفت‌ساز در زبان فارسی است با اضافه شدن «انه» به کلمات، صفت نسبی ساخته می‌شود.

در صورت امکان پسوند «انه» را روی کارتی بنویسید سپس کلماتی مانند: دختر و پسر و ... را روی کارت‌های دیگری بنویسید هربار دو تا از دانش‌آموزان را برای جور کردن کارت‌ها پای تابلو بیاورید تا کلمه را بسازند و کلمه‌ی ساخته شده را روی تابلو بنویسند و معنی آن را بگویند سپس دانش‌آموزان دیگر کار را به این صورت ادامه دهند.

این فعالیت هم به صورت فردی و هم به صورت گروهی قابل اجرا است.

واژه‌آموزی

کلمات همانند، کلماتی هستند که شکل نوشتاری و تلفظ آن‌ها یکسان است اما در جملات مختلف معنای متفاوتی پیدا می‌کنند برای پی‌بردن به معنی این کلمات باید به معنای جمله توجه کنیم شما می‌توانید کلمات همانند را در گفت‌وگوی خود در جمله‌های مختلف به کار ببرید و سپس به کلمه‌ی مورد نظر در جمله تکیه‌ی بیشتری داشته باشید بعد کلمه‌ای را به دانش‌آموزان بدهید تا با مشورت گروه جمله‌های مختلفی با آن بسازند و درباره‌ی معنای کلمه با هم دیگر گفت‌وگو کنند.

بین و بگو

این فعالیت به شیوه‌ی فعالیت‌های دروس قبل انجام شود.

بگرد و پیداکن

پیشنهاد می‌شود این فعالیت ابتدا به صورت فردی و سپس به صورت گروهی انجام شود.

به دوستان بگو

این فعالیت مانند دروس قبل انجام می‌شود.

بازی

جهت انجام این فعالیت به توضیحات کتاب بخوانیم (این درس) مراجعه کنید.

کتاب‌خوانی

این فعالیت با نظر معلم می‌تواند به صورت فردی و یا گروهی اجرا شود.

با هم بخندیم

در انجام این فعالیت از خلاقیت دانش‌آموزان استفاده کنید.

ب) بنویسیم

جلسه‌ی اوّل

در تمرین سوّم، هدف شناخت شخصیت‌های معروف محلّ زندگی دانش‌آموز است که با استفاده از نام خیابان‌ها یا پرسش از بزرگ‌ترها و یا گفت‌وگو در گروه‌ها می‌تواند این شخصیت‌ها را مطرح کند و بنویسد.

جلسه‌ی دوّم

در تمرین دوّم می‌توان از دانش‌آموزان خواست تا جملات ناتمام را در گروه بخوانند و به جواب‌های مشترک برسند. پاسخ فردی و خلاقانه‌ی دانش‌آموزان نیز پذیرفته است. در تمرین سوّم دانش‌آموز نه تنها با جهات چهارگانه که با موقعیت شهر خود و شهرستان‌های اطراف آشنایی بیشتری می‌یابد. تمرین چهارم را پس از نوشتن دانش‌آموزان می‌توان در کلاس خواند. پیشنهادها و نظرگاه‌های دانش‌آموزان برای سربلندی ایران را بهتر است همگان بشنوند.

جلسه‌ی سوّم

در آخرین تمرین، هدف تنها شناساندن شهرهای ایران نیست، بلکه تقویت توانایی گزارش‌نویسی در دانش‌آموزان نیز هست.

جلسه‌ی چهارم

در تمرین دوّم معانی مختلف واژه‌ی «گشت» مطرح می‌شود. می‌توان تمرین مشابهی را نیز در کلاس مطرح کرد تا به واژگان دیگر چند معنایی بیشتر توجه شود. در تمرین سوّم، پسوند «انه» تمرین می‌شود. در تمرین چهارم جز آشنایی با نام شهرهای ایران، نوعی هماهنگی و قافیه‌ی کلمات نیز مورد نظر است.

جلسه‌ی پنجم

در تمرین سوّم، ابتدا در گروه می‌توانند درباره‌ی سوغاتی شهرهای استان و به‌ویژه شهر خودشان

گفت و گو کنند و سپس حاصل گفت و گو را بنویسند.
 تمرین چهارم جز تقویت توانایی نوشتن، روحیه میهن دوستی را تقویت می کند که با اهداف درس کاملاً تطبیق دارد.

تمرین روز جمعه، هم نوعی سرگرمی و هم توانایی نوشتن توضیح است.
 نوشتن یک شعر برای ایران می تواند با کمک والدین در منزل انجام شود.

می خوانیم	د	ر	س	گرم نیست
دوست و همراه	ی	ا	ر	عقیده و نظر
ای ایران ... پاک تو را دوست داریم	خ	ا	ک	شاهان در آن زندگی می کردند.
با دماسنج آن را اندازه می گیرند	د	م	ا	مخالف رفت
نزدیک نیست	د	و	ر	به دریا می ریزد
مخالف کلمه ی رو	ز	ی	ر	درشت نیست
تکلیف دانش آموز	م	ش	ق	نام یک جزیره ی ایرانی
زنبور می زند	ن	ی	ش	یکی از حروف الفبا
به کسی نباید گفت	ر	ا	ز	با چمن می آید

درس: هفدهم	به نام خدا	عنوان درس: آزاد
اهداف درس	۱- توانایی نگارش یک درس با توجه به اهداف کلی فصل ۲- توانایی تمرین سازی مناسب با متن تولید شده ۳- توانایی انتخاب شعرهای مناسب دیگر برای درس ۴- توانایی تهیه بازی ها، فعالیت ها، نمایش های مناسب ۵- پرداختن به مسائل مورد علاقه ی معلمان و دانش آموزان ۶- توجه به مسائل اقلیمی، بومی و منطقه ای	
واژه های جدید		

نکته	گسترش واژگان	بازی	نمایش	شعر	لبخند	شاعر
				خانه ی عزیز من «چهار پاره»		کبری هاشمی

فعالیت های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املایی	ارزشی، نگرشی	دستوری

آموزگار محترم و دانش آموزان عزیز جاهای خالی را کامل کنند.

حلّ جدول :

اهداف کلی فصل هفتم: طبیعت

حیطه‌ی شناختی

- ۱- آشنایی با برخی مسائل و مفاهیم مربوط به طبیعت
- ۲- آشنایی با برخی مسائل و مفاهیم مربوط به منابع طبیعی و ملی
- ۳- آشنایی با برخی مباحث دستوری مانند پسوند «زار» و «ین»
- ۴- آشنایی با برخی مهارت‌های نگارشی «یادداشت‌برداری»

حیطه‌ی عاطفی

- ۱- پرورش روحیه‌ی زیبایی‌شناسی و التذاذ از مناظر طبیعی
- ۲- پرورش روحیه‌ی علاقه‌مندی به محیط زیست و طبیعت
- ۳- پرورش روحیه‌ی ورزش و استفاده از فضای سالم منابع طبیعی
- ۴- پرورش توجه به جشن‌ها و اعیاد مانند جشن نیکوکاری

حیطه‌ی مهارتی

- ۱- توانایی گسترش مفاهیم و کلمات درباره‌ی زیبایی‌های طبیعی
- ۲- تقویت مهارت یادداشت‌برداری در موقعیت‌های مختلف
- ۳- تقویت توانایی استفاده‌ی درست و مناسب از منابع طبیعی
- ۴- تقویت توانایی بیان شفاهی و کتبی درباره‌ی طبیعت
- ۵- توانایی توجه به شنیده‌ها و خوانده‌ها درباره‌ی زیبایی‌های طبیعت

درس: هجدهم	به نام خدا	عنوان درس: کوه‌نوردی
اهداف درس	۱- آشنایی و علاقه‌مندی به طبیعت ۲- توجه و علاقه‌مندی به ورزش کوه‌نوردی ۳- تقویت روحیه‌ی تعاون و هم‌یاری ۴- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد پسوند «زار» ۵- آشنایی و کسب مهارت در یادداشت‌برداری	
واژه‌های جدید	کوه‌نوردی، پیاده، خستگی، قول، طناب، تبر، یخ‌شکن، کپسول اکسیژن، نقشه، راه‌نما، چادرهای سبک، حاضرید، تپه‌ها، بیفتید، معمولاً، قلّه، منظره‌ی زیبا، لذّت، مسائل، تعاون، دریاچه، مناظر	

نکته	گسترش واژگان	بازی	نمایش	باهم بخندیم	شاعر
یادداشت‌برداری	پسوند «زار»	تقویت جمله‌سازی و گسترش واژگان		انعکاس صدا	—

فعالیت‌های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املایی	ارزشی، نگرشی	دستوری
جمله‌سازی طبقه‌بندی، نوشتن تفاوت‌ها و شباهت‌ها نگارش استدلالی ۳ مورد کامل کردن جمله نگارش خلاق ۴ مورد تصویرخوانی و تصویرنویسی ۲ مورد نوشتن تشبیه مفاهیم بین رشته‌ای ۲ مورد کامل کردن گزارش یادداشت از نکات مهم درس پرسشی کردن جمله‌ها با کلمه‌های آیا، چه وقت، کجا، چرا نگارش توصیفی	رونویسی ۴ مورد مرتب کردن کلمه‌ها به ترتیب حروف الفبا	توجه و علاقه‌مندی به طبیعت ۲ مورد تقویت روحیه‌ی استقامت	نوشتن کلمات با پسوند «زار» طبقه‌بندی کلمات با توجه به پسوندها

الف) بخوانیم

متن درس هجدهم

توجه به زیبایی های طبیعت و التذاذ از آن و آشنایی با ورزش کوه نوردی از شاخص ترین اهداف این درس می باشد. طبیعت، لطافت بخش روح آدمی است. انسان با پناه بردن به طبیعت می تواند قدری از خستگی روزانه ی خود را بکاهد. این درس می کوشد تا دانش آموزان را با طبیعت آشنا کند و روحیه ی علاقه مندی و توجه به آن را در وجود آنان تقویت نماید. طبیعت کتاب عبرت آموزی و تأمل است. خداوند نیز در قرآن کریم گردش در طبیعت را به انسان ها سفارش می کند. طبیعت سرشار از آیات و نشانه های قدرت خداست. شما می توانید دانش آموزان را به دامن طبیعت ببرید و درباره ی فواید طبیعت و زیبایی های آن با بچه ها بحث و گفت و گو کنید. گذشته از اشاره به عناصر طبیعت، کوه، دریا، جنگل درباره ی ورزش های مربوط به طبیعت با دانش آموزان پرسش و پاسخ انجام دهید.

قابل ذکر است از ورزش های مربوط به کوه می توان کوه نوردی، کوه پیمایی، صخره نوردی و ... و از ورزش های مربوط به دریا می توان، شنا، اسکی روی آب، قایق رانی و ... را نام برد. درباره ی اثرات ورزش در سلامتی جسم و روح انسان با دانش آموزان گفت و گو کنید و آن ها را به ورزش علاقه مندتر سازید.

گوش کن و بگو

کوه: ناهمواری برجسته و مرتفعی که دارای دامنه و قله ی مشخص است، به ارتفاعات بیش از ۶۰۰ متر گفته می شود. عدد ۶۰۰ توافق جمعی بین جغرافی دانان مختلف نیست.

تپه: ناهمواری کوچکی در سطح زمین است که از نواحی اطراف خود بلندتر و از کوهستان ارتفاع کمتری دارد. ارتفاع بلندتر از تپه کوه نامیده می شود.

جهت انجام این فعالیت به دروس گذشته مراجعه کنید.

درست و نادرست

پیشنهاد می شود با توجه به نظر معلم این فعالیت به صورت فردی یا گروهی انجام شود.

واژه آموزی

هدف: آشنایی و کسب مهارت در کاربرد پسوند «زار» و بیان معنای واژه‌ها.
همان‌طور که قبلاً گفته شد، پسوندها بعد از پایه‌ی کلمه می‌آیند؛ بنابراین با اضافه شدن پسوند «زار» به هر کلمه، کلمات مشتق ساخته می‌شوند.
پیشنهاد می‌شود معلم تصویری از جای پر از گل را به تابلوی کلاس نصب کند و با پرسش و پاسخ دانش‌آموزان به این نتیجه برسند که به جایی که پر از گل باشد گلزار می‌گویند. سپس این فعالیت را به صورت فردی یا گروهی ادامه دهند.

نکته

هدف: آشنایی و کسب مهارت در یادداشت‌برداری.
یادداشت‌برداری یعنی نوشتن چیزهایی که می‌شنویم و یا می‌بینیم یا می‌خوانیم. جهت آشنایی با نحوه‌ی یادداشت‌برداری به طرح درس نمونه مراجعه شود. یادداشت‌برداری شیوه‌ای مناسب برای تقویت انشا و نگارش است.

بین و بگو

- آشنایی بیشتر با طبیعت (کوهستان).
جهت انجام این فعالیت به دروس قبل مراجعه شود.

بگرد و پیداکن

برای انجام این فعالیت به دروس گذشته مراجعه شود.

به دوستانت بگو

برای کسب اطلاعات درباره‌ی کوه‌های ایران به توضیحات درس ۱۶ مراجعه شود. بعد از گروه‌بندی دانش‌آموزان، از آن‌ها بخواهید درباره‌ی سؤالات با هم گفت‌وگو و تبادل نظر کنند. سپس یکی از اعضا، نظر گروه را اعلام کند.

بازی

برای انجام این فعالیت به توضیحات قسمت بازی مراجعه شود.

کتاب‌خوانی

با توجه به نظر معلم این فعالیت انجام شود.

با هم بخندیم
پیشنهاد می‌شود این فعالیت با خلاقیت معلم و دانش‌آموز انجام شود.

ب) بنویسیم

جلسه‌ی اوّل

در تمرین دوم هدف، رشد و تقویت توانایی کودک در جمله‌سازی و گسترش حوزه‌ی مفاهیم کتاب است.

در تمرین سوم تفاوت شتر و کوه، جاندار و بی‌جان بودن، متحرک و ثابت بودن و شباهت برجستگی داشتن (قلّه و کوهان) و رنگ مشترک است.

جلسه‌ی دوم

در تمرین دوم جز تقویت خلاقیت، آشنایی بیشتر با کاربرد «اما» به عنوان حرف ربط در جمله است.

پاسخ تمرین سوم، گردن زرافه است.

جلسه‌ی سوم

در تمرین دوم پاسخ‌های پیشنهادی علفزار، شالیزار، سبزه‌زار و ... است.
پاسخ تمرین سوم این است که چون در بالای کوه، فشار هوا کم است، در نتیجه مقدار اکسیژن نیز کم است و به کپسول اکسیژن نیاز هست.
در تمرین چهارم توجه به پژواک صدا و بازگشت عمل به انسان هدف تمرین است.

جلسه‌ی چهارم

پاسخ‌های پیشنهادی شنزار، گلزار، گل‌خانه، گلستان، گل‌ساز، گلدان، کوهستان، جنگل‌بان، چمنزار، نمکزار، نمکدان، قلمدان و قلم‌ساز.
پاسخ پیشنهادی: تمرین چهارم کوه به کوه نمی‌رسد، آدم به آدم می‌رسد.

جلسه‌ی پنجم

پاسخ تمرین دوم تیر، چادرهای سبک، طناب، غذا، قمقمه‌ی آب، کیسول اکسیژن، کفش، کوه، نقشه، یخ‌شکن.
در تمرین سوم، نه تنها خلّاقیت دانش‌آموزان در نوشتن، که عواطف و احساسات و باورهای آنان را می‌توان شناخت.

روز جمعه

جز آشنایی با طبیعت و عناصر موجود در آن، تقویت نوشتن خلّاق (در تمرین ب) مورد نظر است.

درس: نوزدهم		به نام خدا	عنوان درس: اگر جنگل نباشد
اهداف درس	۱- شناخت و حفظ منابع ملی		
	۲- توجه و علاقه‌مندی به طبیعت		
	۳- آشنایی با جنگل و فواید آن		
	۴- آشنایی با چگونگی استفاده‌ی صحیح از اوقات فراغت		
	۵- آشنایی و کسب مهارت در تبدیل گفتار به نوشتار		
	۶- آشنایی و کسب مهارت در کاربرد پسوند «ین»		
	۷- آشنایی با چهار فصل		
واژه‌های جدید	انبوه، تناور، مانع، پرتو، زرّین، وسیع، نسیم، غرّش، زوزه، ضخیم، کیلومتر، پلنگ، بازیگوش، مشغول، کرگدن، حاشیه‌ی جنگل، تنوع، استراحت، قایق، مستقیم، موردنیاز، فراهم، موادّ سمّی، توسط، ویران، مواظبت، آغاز		

نکته	گسترش واژگان	بازی / نمایش	شعر	شاعر
پسوند «ین»	تبدیل گفتار به نوشتار	حرکت گفت‌وگوی نمایشی (استفاده از جنگل)	چهار فصل	نسرین صمصامی

فعالیت‌های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املائی	ارزشی، نگرشی	دستوری
نگارش توصیفی تبدیل گفتار به نوشتار ۲ مورد مفاهیم بین رشته‌ای ۲ مورد طبقه‌بندی (نوشتن تفاوت‌ها) نگارش خلاق ۶ مورد جمله‌سازی کامل کردن جمله‌ها با قیده‌های یکسان کامل کردن لطیفه کامل کردن متن تصویرخوانی، نگارش تحلیلی جمله‌سازی کامل کردن داستان حل جدول	رونویسی ۵ مورد طبقه‌بندی	توجه به حفظ منابع ملی ۲ مورد توجه و علاقه‌مندی به هنر نقاشی ۲ مورد توجه به حفظ محیط زیست تقویت روحیه‌ی برقراری ارتباط توجه به نسل آینده توجه و علاقه‌مندی به شعر ارزش‌گذاری به کارگران	نوشتن کلمات با پسوند «گار» نوشتن کلمات با پسوند «ین»

الف) بخوانیم

متن درس نوزدهم

شناخت و حفظ منابع ملی از مهم‌ترین اهداف این درس است. در این درس تلاش شده است تا، با شناساندن جنگل به عنوان یکی از منابع ملی، دانش‌آموزان را به حفظ و نگهداری آن علاقه‌مند سازد. آب، خاک، جنگل، مرتع، دریا، معادن و ... از منابع ملی به شمار می‌آیند. بعضی از منابع تجدیدپذیر (قابل برگشت) هستند؛ مثل: آب، خاک، جنگل و دریا، اما بعضی از منابع تجدیدناپذیر هستند؛ مثل: معادن نفت و گاز و ... در جاهای مختلف ایران، پوشش گیاهی و زندگی جانوری متنوعی دیده می‌شود. بارش فراوان، خاک مساعد و دمای ملایم موجب پیدایش پوشش گیاهی پیوسته و ممتد می‌شود.

مساحت جنگل‌های شمال حدود ۱۶۴۴۱۵۰ هکتار است که دامنه‌ی شمالی سلسله جبال البرز را پوشانیده است. جنگل‌های ناحیه‌ی خزری، پوشیده از درختان پهن‌برگ، از جمله: بلوط، سپیدار، راش و افرا می‌باشد. جنگل‌های ناحیه‌ی کوهستانی در بعضی از جاها تنک و فاقد گیاهان زیردرختی هستند و در برخی جاها انبوه‌تر می‌باشند و در زیر آن‌ها درختچه‌های گوناگون می‌روید. همان‌طور که گفته شد جنگل از منابع تجدیدپذیر به حساب می‌آید اما استفاده‌ی بی‌رویه و نامعقول از آن مثل قطع بی‌رویه‌ی درختان باعث می‌شود این منبع ملی با ارزش از بین برود. هم‌چنین مراتع و آب و ... اگر به‌طور نامعقول مورد استفاده قرار بگیرند، از بین خواهند رفت و زمان زیادی نیاز است تا دوباره تجدید شوند. در این باره با گروه‌های دانش‌آموزان گفت‌وگو و به کمک آن‌ها اهداف درس را نتیجه‌گیری کنید.

گوش کن و بگو

پیشنهاد می‌شود این فعالیت با خلاقیت معلم و دانش‌آموزان انجام شود.

درست، نادرست

این فعالیت مانند دروس قبل انجام شود.

واژه‌آموزی

هدف: آشنایی با چگونگی تبدیل گفتار به نوشتار و کسب مهارت در آن.

در زبان گفتار معمولاً کلمات و فعل‌های شکسته به کار می‌بریم و چون مخاطب حضور دارد گاه می‌توانیم چیزی را با اشاره بیان کنیم؛ مثلاً بگوییم: «این کتاب پیدا شده» اما این امکان در زبان نوشتار برای ما وجود ندارد؛ چون در آن لحظه مخاطب حاضر نیست. اگر ضروری باشد می‌توانیم توضیحی به گفته‌ی خود اضافه کنیم؛ مثلاً: احمد آقا کیست؟ او صاحب یک مغازه است. برای نوشتن کافی است آن چه را که می‌خواهیم به زبان بیاوریم یعنی حاصل فکر خود را روی کاغذ بنویسیم اما باید به چند نکته توجه داشته باشیم:

۱- کلمات شکسته به کار نبریم.

۲- از تکرار بپرهیزیم.

۳- مطالب اضافی را حذف کنیم.

۴- رسا و واضح بنویسیم؛ چون مخاطب را نمی‌بینیم و نمی‌توانیم با زبان گفتار به او توضیح

دهیم.

پیشنهاد می‌شود از دانش‌آموزان بخواهید خاطره‌ی یک زنگ کلاس را همان‌طور که می‌گویند، بنویسند. از اعضای گروه‌ها بخواهید خاطرات خود را بخوانند و با کمک معلم شکل صحیح کلمات را در جملات خود به کار ببرند.

نکته

هدف: آشنایی و کسب مهارت در کاربرد پسوند «ین»

پسوند «ین» یکی از پسوندهای صفت‌ساز است. با اضافه‌شدن این پسوند به کلمات، صفت نسبی ساخته می‌شود. برای انجام این فعالیت پیشنهاد می‌شود یک لباس پشمی به کلاس بیاورید. این لباس از پشم درست شده است و به آن پشمی یا پشمین می‌گویند، سپس با نشان دادن یک ظرف بلوری به آن‌ها بگویید این ظرف از بلور ساخته شده است. از بچه‌ها پرسید پس به آن چه می‌گویند؟ ... ادامه‌ی این فعالیت را می‌توانید با خلاقیت خودتان به صورت فردی یا گروهی انجام دهید.

بین و بگو

پیشنهاد می‌شود بعد از گروه‌بندی دانش‌آموزان درباره‌ی هر تصویر، اعضای یک گروه با هم بحث و گفت‌وگو کنند. سپس نماینده‌ی گروه نتیجه‌ی بحث را اعلام کند و یکی از گروه‌ها داستان کامل تصاویر را بیان کند.

بگرد و پیداکن

پیشنهاد می‌شود این فعالیت ابتدا به صورت فردی سپس به صورت گروهی با خلاقیت معلم و دانش‌آموزان انجام شود.

به دوستانت بگو

پیشنهاد می‌شود بعد از گروه‌بندی اعضای گروه شماره‌گذاری شوند؛ درباره‌ی هر سؤال به ترتیب شماره اعضای گروه‌ها فکر کنند و با گروه مشورت کنند نماینده‌ی گروه، نظر گروه را درباره‌ی هر یک از سؤال‌ها بیان کند.

نمایش

شما می‌توانید نقش‌های موردنظر را به اعضای گروه‌ها بدهید؛ هر گروه نمایش را اجرا کند؛ سپس در مورد اجرای هر گروه بحث و گفت‌وگو شود.

کتاب‌خوانی

پیشنهاد می‌شود این فعالیت با توجه به نظر معلم به صورت فردی یا گروهی انجام شود.

با هم بخندیم

برای این فعالیت به توضیحات درس اول مراجعه شود.

ب) بنویسیم

جلسه‌ی اول

در تمرین دوم دانش‌آموزان می‌توانند به معادن گاز، نفت، مس، اورانیوم و رودخانه‌ها و دریاها اشاره کنند.

در تمرین چهارم هدف شناخت برگ‌های پهن، سوزنی، پنجه‌ای و ... است.

جلسه‌ی دوم

به کلمات روز، آموز، آفرید می‌توان «گار» افزود.

بهرتر است تمرین چهارم را دانش‌آموزان در کلاس بخوانند و از خلاقیت و فکر همدیگر مطلع شوند.

جلسه‌ی سوم

در تمرین دوم هدف آشنایی دانش‌آموز با معادل معنایی است؛ یعنی دانش‌آموز دریابد «ممکن است»، معادل «شاید» است.

تمرین سوم، تمرین خلاق است و خواندن آن در کلاس، فرصت تفنّن و نشاط را فراهم می‌سازد.

جلسه‌ی چهارم

حیوان آویزان از درخت می‌تواند میمون باشد.

جلسه‌ی پنجم

هدف تمرین سوم آشنایی با پسوند «ین» و کاربرد مناسب آن در جمله است. تمرین چهارم تمرین خلاقیت است.

روز جمعه

پاسخ جدول

۱- فارسی ۲- یاس ۳- ریل ۴- ورزش ۵- زیبا ۶- هوا

رمز جدول (معدن فیروزه) است.

اهداف کلی فصل هشتم: هنر و ادب

حیطه‌ی شناختی

- ۱- آشنایی با برخی مسائل مربوط به هنر و ادب
- ۲- آشنایی با برخی مفاخر هنری و ادبی
- ۳- آشنایی با برخی مباحث دستوری مانند «کلمات همانند» و پسوند «گاه»
- ۴- آشنایی با برخی متون ادبی

حیطه‌ی عاطفی

- ۱- پرورش روحیه‌ی علاقه‌مندی به جلوه‌های هنری و ادبی
- ۲- پرورش روحیه‌ی علاقه‌مندی به قصّه، داستان و افسانه
- ۳- ایجاد علاقه به حکایات و داستان‌های کهن و نو
- ۴- ایجاد علاقه نسبت به نویسندگان و هنرمندان

حیطه‌ی مهارتی

- ۱- توانایی گسترش مفاهیم تازه درباره‌ی هنر و ادب
- ۲- تقویت مهارت انشای شفاهی
- ۳- تقویت توانایی کاربرد تشخیص (مهارت جان‌بخشی به اشیا)
- ۴- تقویت توانایی خواندن متون ادبی با لحن و آهنگ مناسب

درس: بیستم	به نام خدا عنوان درس: حاتم طایی و خارکن
اهداف درس	۱- آشنایی با سعدی ۲- شناخت بوستان و گلستان از آثار سعدی ۳- آشنایی با حاتم طایی ۴- تقویت روحیه‌ی بخشنده‌گی و جوانمردی و مهمان‌نوازی ۵- تقویت روحیه‌ی تلاش و کوشش در زندگی ۶- آشنایی با قصه، افسانه، حکایت ۷- توجه و علاقه‌مندی به میراث فرهنگی ۸- آشنایی با متون کهن
واژه‌های جدید	حاتم طایی، خارکن، بخشنده، مهمان‌نواز، جوانمردتر، بزرگوارتر، پشته‌ای، هیزم، عرق‌ریزان، نفس‌نفس‌زنان، عمل خویش، منت، شاعر، حکایت‌هایش، علاقه، اهل شیراز، دوران کودکی، نوجوانی، خاطراتش، حاصل، بوستان، افتخارات ملی و مذهبی، ایرانیان، احادیث، قرآن، زبان عربی، شعرهای فراوانی، عمرش، درگذشت، آرامگاه، مکه

نکته	گسترش واژگان	بازی	نمایش	با هم بخندیم	شاعر
متون کهن	افسانه، حکایت، داستان	بازی: تقویت انشای شفاهی گسترش واژگان، تقویت قصه‌گویی		با شما نبودم	—

فعالیت‌های کتاب بنویسیم

نگارشی، ادبی	املائی	ارزشی، نگرشی	دستوری
نگارش خلاق ۵ مورد گزارش نویسی ارتباط دادن کلمه‌ها نوشتن نام بازی تصویرخوانی و تصویر نویسی جمله نویسی کامل کردن متن نگارش تحلیلی ۲ مورد خلاصه نویسی نوشتن نام حکایت و ضرب‌المثل نوشتن واژه‌های بومی جمله سازی نامه نویسی	رونویسی ۴ مورد خوش نویسی	توجه و علاقه‌مندی به افراد برجسته و آثارشان توجه و علاقه‌مندی به خوش نویسی توجه و علاقه‌مندی به ورزش تقویت روحیه‌ی میهن دوستی تقویت روحیه‌ی کار و تلاش توجه و علاقه‌مندی به هنر نقاشی توجه و علاقه‌مندی به فرهنگ بومی قدردانی از زحمات معلم	نوشتن کلمات با پسوند «گاه» جمله سازی با قید

الف) بخوانیم

متن درس بیستم

آشنایی با یکی از بزرگان ادب، سعدی و آثار او مهم‌ترین هدف درس می‌باشد. سعدی شیرازی در اوایل قرن هفتم هجری (اوایل قرن سیزدهم میلادی) میان خاندانی از عالمان دین در شیراز ولادت یافت. در اوان جوانی به بغداد رفت و آن‌جا در مدرسه‌ی نظامیه به تحصیل علوم ادبی و دینی همت گماشت و سپس به عراق و شام و حجاز سفر کرد و در اواسط قرن هفتم هجری در عهد حکومت اتابک سلغری ابوبکر بن سعد بن زنگی به شیراز بازگشت و منظومه‌ی حکمی بوستان را در سال ۶۵۵ هجری به وی تقدیم کرد و سال بعد گلستان را در مواعظ و حکم به نثر مزین آمیخته با قطعات اشعار دل‌انگیز به نام شاهزاده سعد بن ابوبکر درآورد و به‌وی تقدیم نمود و از آن پس قسمت عمده‌ی عمر خود را در شیراز و در خانقاه خود زیست و به سال ۶۰۱ هجری یا ۶۹۴ هجری درگذشت و در همان خانقاه مدفون گردید. سعدی در غزل عاشقانه آخرین حد لطافت و زیبایی را درک کرده و لطیف‌ترین معانی را در ساده‌ترین و فصیح‌ترین و کامل‌ترین الفاظ آورده است. در حکمت و موعظه و ایراد حکم و امثال از هر شاعر پارسی‌گوی موفق‌تر است و نثر مزین و آراسته و شیرین و جذاب او در گلستان بهترین نمونه‌ی نثرهای فصیح فارسی است. وی به سبب تقدّم در نثر و نظم از قرن هفتم به بعد همواره مورد تقلید و پیروی شاعران و نویسندگان پارسی‌گوی ایران و خارج از ایران بوده است.

آثار منشور دیگرش غیر از گلستان، مجالس پنجگانه، نصیحة الملوک، رساله‌ی عقل و عشق و تقریرات ثلاثه است. کلیات سعدی بارها در ایران و سایر کشورها به طبع رسیده است. شما می‌توانید دانش‌آموزان را به کتاب‌خانه ببرید و آثار سعدی را در اختیار دانش‌آموزان قرار بدهید. در باره‌ی آن‌ها با گروه‌های دانش‌آموزان بحث و گفت‌وگو کنید و در حین آشنایی با میراث فرهنگی، آن‌ها را به بزرگان ادب و مطالعه‌ی آثارشان علاقه‌مند سازید.

گوش کن و بگو

پیشنهاد می‌شود از اعضای گروه‌ها بخواهید درباره‌ی سعدی و آثار او (گلستان و بوستان) تحقیق انجام بدهند و نتیجه‌ی تحقیق خود را به کلاس ارائه بدهند. درباره‌ی پرسش‌های دیگر نیز می‌توانید با خلاقیت خود از فعالیت‌های فردی یا گروهی استفاده کنید.

درست و نادرست

این فعالیت با خلاقیت معلّم می‌تواند به‌صورت فردی یا گروهی انجام شود.

واژه آموزی

هدف: آشنایی با افسانه، حکایت، داستان و قصه.

قصه که در گذشته با تعریف محدودتری، روایت، حکایت، افسانه و اسطوره خوانده می‌شده است، دارای دو ویژگی عمده است: ۱- سرگذشت پرماجرایی قهرمان، ۲- تخیل فراوان هرچند گاه به قصه، داستان هم می‌گویند اما تفاوت داستان با قصه در آن است که داستان دارای شخصیت است و قصه دارای قهرمان. در قصه‌ها، واقع‌گرایی بسیار کم‌رنگ است و روی داده‌های خارق‌العاده فراوان، اما در داستان واقعیت‌گرایی فراوان است. افسانه‌ها قصه‌هایی هستند که گذشته از حوادث شگفت، چهره‌هایی چون دیو، پری، غول و موجودات عجیب دیگر نقش مهم در آن‌ها ایفا می‌کنند.

حکایت داستانی است کوتاه و جذاب. حکایت‌های سعدی در گلستان مشهورند.

نکته

هدف: آشنایی با نظم و نثر

بعضی از کتاب‌ها مانند شاهنامه‌ی فردوسی و بوستان سعدی فقط شعر هستند. بعضی از کتاب‌ها به صورت نثر هستند. نثر نوشته‌ای است که شعر نباشد. اما بعضی از کتاب‌ها هم هست که در آن نثر و شعر باهم آمده است؛ مانند گلستان سعدی.

پیشنهاد می‌شود جهت انجام این فعالیت چند متن کهن مثل: شاهنامه‌ی فردوسی، گلستان، بوستان و ... به کلاس بیاورید. کتاب‌ها را در اختیار گروه‌ها قرار بدهید. از دانش‌آموزان بخواهید درباره‌ی کتاب‌ها بحث و گفت و گو کنند. نماینده‌ی گروه‌ها نتیجه‌ی بحث گروه‌ها را ارائه دهند و شما با کمک دانش‌آموزان به نتایج مورد نظر در این فعالیت برسید.

بین و بگو

دروازه‌ی قرآن در مدخل شهر شیراز به سبک جالبی بنا شده است و در آن قرآنی نگهداری می‌شود. به همین سبب دروازه‌ی قرآن نامیده می‌شود و مسافرین هنگام عبور از این دروازه از زیر قرآن می‌گذرند.

برای انجام این فعالیت می‌توانید هم به صورت گروهی و هم به صورت فردی عمل کنید.